

Læreplan i vg3 reindriftsfaget

Dette er en oversettelse av den fastsatte læreplanteksten. Læreplanen er fastsatt på nordsamisk.

Fastsatt som forskrift av Sametinget 15.06.2021 med hjemmel i lov av 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 6-4 andre ledd.

Gjelder fra 01.08.2022

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Vg3 reindrifsfaget handler om arbeid med rein og reinflokk alene og i et arbeidsfellesskap. Videre handler det om å ivareta reinen og andre naturgitte ressurser på en bærekraftig måte. Faget skal også bidra til å bevare og videreføre samisk kultur og danne grunnlag for nytenkning og utvikling av reindriften. Reindrifsfaget bidrar til verdiskaping og gir ringvirkninger lokalt, nasjonalt og sirkumpolart. Vg3 reindrifsfaget skal bidra til at reindriften har kompetente yrkesutøvere. Reindrifsfaget gir en allsidig kompetanse som er til nytte for samfunnet ellers, der gjensidig avhengighet og samspill mellom natur og menneskelig aktivitet står sentralt i utvikling av reindriftnæringen.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Vg3 reindrifsfaget skal bidra til å videreføre urfolks tradisjonell kunnskap, kultur, tradisjoner, språk og levemåte. Reindrifsfaget baseres på naturalhushold og en pastoralistisk driftsform der samarbeid og fellesskap står sentralt. I reindrifsfaget rustes lærlingene til å bruke kritisk tenkning, etisk bevissthet og reindrifsfaglig kompetanse for å utvikle seg og forstå hvordan reinbeiteområdene skal ivaretas og forvaltes på en bærekraftig måte. Faget skal bidra til å gi kunnskap om arbeidstakers rettigheter og om betydningen av trepartssamarbeidet, der arbeidsgiver, arbeidstaker og myndigheter jobber sammen for å utvikle et bedre arbeidsliv.

Kjerneelementer

Reinen som næringsgrunnlag

Kjerneelementet reinen som næringsgrunnlag handler om reinens behov som selvberget dyr i sitt eget naturmiljø, og om tradisjonell reindrifskunnskap knyttet til dette. Videre handler kjerneelementet om reindrift som kulturbærer, matprodusent, leverandør av råvarer og produkter. Det handler også om forståelse for hvordan utøvelsen av reindrift påvirkes av ressurs- og arealforvaltning, dyrevelferd, folkehelse, matsikkerhet, miljø og klimaendringer

Praktisk reindrift

Kjerneelementet praktisk reindrift handler om samisk tradisjonell kunnskap, fagspråk, driftsmetoder, praksis og etikk. Praktisk reindrift gir kompetanse i å bruke tradisjonell og moderne teknologi for arbeid i reindriften. Kjerneelementet retter oppmerksomheten mot sammenhenger mellom innsatsfaktorer og sluttresultater og mot utvikling av nye produkter og tjenester innenfor reindriften.

Helse, miljø, sikkerhet og kvalitetssikring

Kjerneelementet sikkerhet og kvalitet i reindriften handler om å ivareta egen og andres helse og sikkerhet og miljø- og produksjonssikkerheten i reindriften. Kjerneelementet skal bidra til grunnleggende sikkerhetsforståelse og rutiner og ferdigheter for en trygg jobbutførelse. Det omfatter også kvalitetssikring gjennom kommunikasjon og samhandling.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I Vg3 reindriftsfaget handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å bevare og videreutvikle tradisjonell kunnskap og at lærlingene bruker denne kunnskapen til å utvikle et positivt selvbilde og en trygg identitet som reindriftsutøvere

Demokrati og medborgerskap

I Vg3 reindriftsfaget handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om å kommunisere og forstå og forholde seg til demokratiske, politiske og samfunnsøkonomiske prosesser som styrer næringsutøvelsen. Videre handler det om å bevisstgjøre lærlingene på rollen som utøver i en urfolksnæring lokalt, nasjonalt og sirkumpolart.

Bærekraftig utvikling

I Vg3 reindriftsfaget handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å vurdere og implementere tradisjonell kunnskap og arbeidsmetoder for å kunne utøve og utvikle en bærekraftig reindrift og tilegne seg birgema. Det omfatter også kompetanse i å vurdere aspekter innenfor forvaltning og drift opp mot økonomi, miljø og kultur. Det handler også om å reflektere over mulige konsekvenser klimaendringer har for reindriften.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i Vg3 reindriftsfaget innebærer å dokumentere og rapportere arbeidsoppgaver og avvik. Videre innebærer det å bruke fagspråk i samtale og drøfte ulike oppgaver innenfor næringen. Det innebærer også å forklare og presentere reindriften sine interesser til andre interessegrupper.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i Vg3 reindriftsfaget innebærer å dokumentere og rapportere arbeidsoppgaver og avvik. Det innebærer også å delta i kommunikasjon og

informasjonsutveksling både internt i reindriften og med andre. Videre innebærer det å utforske og reflektere skriftlig over faglige emner, problemstillinger og å vise forståelse av hvordan klimaendringer vil påvirke utøvelsen av reindrift. Det innebærer også å bruke kilder på en kritisk måte som lar seg etterprøve.

Å kunne lese

Å kunne lese i Vg3 reindriftsfaget innebærer å bruke bruksanvisninger og produktbeskrivelser, lese kart og forstå fagstoff. Det innebærer også å orientere seg i aktuelle lover og regelverk. Videre innebærer det å holde seg faglig oppdatert og tilegne seg kunnskap i debatter om næringen og næringsinteresser, og å bruke kilder på en kritisk måte som lar seg etterprøve.

Å kunne regne

Å kunne regne i Vg3 reindriftsfaget innebærer å sette opp og bruke tall og beregninger for å planlegge, gjennomføre og dokumentere drift og produksjon. Det innebærer også å forstå og tolke aktuelle tabeller, diagrammer, statistikk og regnskap og å tolke resultat og variasjon over tid.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i Vg3 reindriftsfaget innebærer å bruke digitale ressurser til å utføre beregninger og innhente og utveksle informasjon i driften og i kommunikasjon med andre. Videre innebærer det å bruke digitale verktøy, kart og instrumenter.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere ulike arbeidsoppgaver med enkeltrein og reinflokk selvstendig og i samråd med andre
- vurdere og bruke hensiktsmessige arbeidsmåter ut fra drifts- og beiteforholdene og atferden til enkeltrein og reinflokk
- forberede forsyninger, utstyr og bekledning til ulike arbeidsoppgaver, bruke og vedlikeholde og forvalte driftsutstyr, tekniske hjelpemidler og anlegg

- identifisere og beskrive egne rein og andres rein i siidaen/sijddaen/sijte på grunnlag av øremerke, kjønn, alder, tilstand og utseende
- beskrive tradisjonell merking og gjennomføre merking av egne eller siida-/sijdda-/sijteandelens rein
- identifisere avvik av tilstand og adferd hos enkeltdyr og iverksette hensiktsmessige tiltak i tråd med gjeldende regelverk
- kommunisere med andre reindriftsutøvere om driftsforhold, beiteforhold, terreng, vær og klimatiske variasjoner og tilpasse arbeidet i siidaen/sijddaen/sijte etter det
- kommunisere med andre og samarbeide om å samle inn og drive rein inn i arbeidsgjerde, gjennomføre fellesoppgaver og bringe flokken tilbake til valgt beiteområde
- foreta utvelgelse av slakte- og livdyr og begrunne utvelgelsen ut i fra tradisjonell kunnskap, flokkstruktur og produksjonsmål
- avlive rein etter gjeldende regelverk og utføre slakting i tråd med gjeldende hygienepinsipper
- ivareta og videreforedle råstoffer fra rein til duodji og tradisjonell mat og vurdere muligheter til nye produkter og tjenester.
- bruke hund og lederein på en hensiktsmessig måte i drifta og reflektere over nytten av dette
- bruke erfaringsbasert kunnskap og nye metoder til å lese terreng og spor, og tolke bevegelse og lyd i naturen for å ferdes sikkert under ulike vær-, terreng- og føreforhold
- gjøre rede for hvilke betydning klimaendringene har og drøfte hvilke konsekvenser de har for reindriften på langsikt
- vurdere flokkstørrelse i ulike typer terreng og årstider og tilpasse til arbeidssituasjoner
- gjøre rede for transport av rein etter gjeldende regler
- lese og tolke spor av reinens bevegelse og beiting og vurdere risiko for sammenblanding, og rapportere mulig sammenblanding og sette igang forebyggende tiltak i samråd med andre reingjetere
- gjøre rede for og dokumentere tilstedeværelse av rovdyr ut fra observasjoner, sporing og undersøkelse av kadavre og etter tradisjonell kunnskap og rapportere til gjeldende myndighet og vurdere og gjennomføre ulike forebyggende tiltak mot rovdyr
- reflektere over ulike interessekonflikter rundt reindriften og hvilken betydning reindrift har i samfunnet
- vurdere risiko og evaluere behov for å sette i gang forebyggende tiltak og ivareta helse, miljø og sikkerhet
- gjøre rede for og gjennomføre grunnleggende livredning og førstehjelp
- vurdere i samråd med andre hvordan egne og siidaens handlinger og valg har konsekvenser for bærekraftig naturmiljø, produktivitet, kvalitet og økonomi
- arbeide etter gjeldende regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet i faget og gjøre rede for arbeidsgiverens og arbeidstakerens plikter og rettigheter

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Lærlingene viser og utvikler kompetanse i Vg3 reindriftsfaget når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i faget. Instruktøren skal legge til rette for lærling medvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver.

Instruktøren og lærlingene skal være i dialog om lærlingenes utvikling i Vg3 reindriftsfaget. Lærlingene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Instruktøren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at lærlingene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget

Vurderingsordning

Før fagprøven må alle som ikke har fulgt normalt opplæringsløp, ha bestått en skriftlig eksamen laget ut fra læreplanen i faget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt. Eksamen skal ikke ha forberedelsesdel.

Opplæringen i Vg3 reindriftsfaget skal avsluttes med en fagprøve. Alle skal opp til fagprøven, som skal gjennomføres innenfor en tidsramme på tre virkedager.